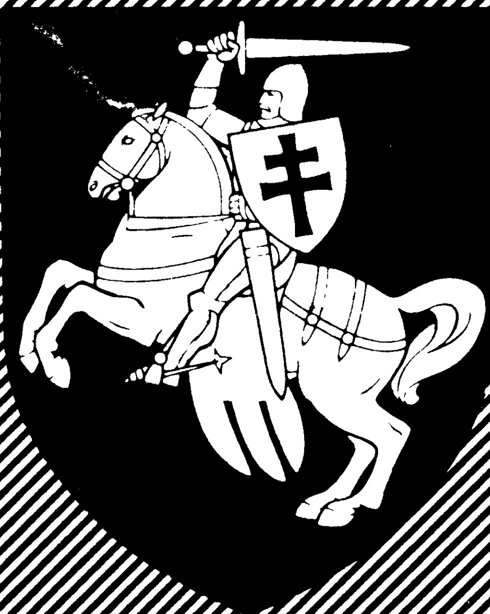

ВЫБАР

ГАЗЕТА ДЭМАКРАТЫЧНЫХ ПЛЫНЯЎ ПРЫДЗВІНСКА- ПРЫДНЯПРОЎСКАГА КРАЮ

№ 34 (62) 20—26 кастрычніка 1993 г. Кошт 10 руб.

Калонка палітычнага аглядальніка

Выратаванне ў «магічным чатырохкутніку»

Узгадай, паважаны чытач, як расейскі банк пачаў вымаць з грашовага абарачэньня старыя купюры. Гэтым (пры ўсёй бесцырымоннасьці) істотна зьмяншалася колькасьць грашовай масы і, адпаведна, павялічвалася вага расейскага рубля. Нацыянальны банк Беларусі адразу ж падрыхтаваў праект прапановы, згодна якой беларускі разьліковы білет абвяшчаўся адзіным плацежаздатным сродкам на тэрыторыі рэспублікі. Такі рацыянальны крок павялічыў бы попыт на «зайчык» і забясьпечыў яму ўнутраную канверсаванасьць (беспраблемны абмен у межах Беларусі на расейскі рубель, марку, даляр і г. д.). Але ні Савет Міністраў, ні Вярхоўны Савет гэтую прапанову не зацьвердзілі. У краіне засталіся два асноўныя сродкі аплаты—расейскі рубель і разьліковы білет Нацыянальнага банка Беларусі. Расейскіх наяўных грошай катастрафічна не хапае (адразу пасьля вынятку старых купюраў). Дэфіцыт расейскага рубля павышае попыт на яго. Сапраўды, калі інтарэс прадпрымальніка на Усходзе, калі ён набывае ў Маскве свой улюбёны «Сьнікерс», дык навошта яму беларуская валюта? Даеш расейскі рубель і ўсё!

У гэтых умовах вартасьць «зайчыка» зьменшылася. Зараз за адзін расейскі рубель даюць амаль два беларускіх рублі. Сярэдняя месячная зарплата на Беларусі складае каля 40% ад расейскай, у Латвіі ж—150%, Летуве—200%. Але там даўно ходзяць уласныя грошы. Такім чынам, апошні скачок гіперінфляцыі паменшыў кашалі беларускіх грамадзянаў роўна ўдвая. Наўрад ці фінансісты з урадоўцамі не разумелі згубнасьці сваёй бязьдзейнасьці ў дачыненьні да беларускай грашова-фінансавай сістэмы. Прычыны бязьдзейнасьці прыхаваныя, але пра іх можна здагадвацца:

1. Кіруючыя колы Беларусі не зацікаўленыя ва ўстанаўленьні рэспублікай уласнай грашовай сістэмы.
2. Урад не йдзе на гэты крок, бо баіцца папрокаў Расеі.
3. Урадоўцы спадзяюцца на аб'яднаньне грашовых сістэмаў Беларусі і Расеі.
4. Каманда Кебіча і беларускія «чырвоныя» мараць пра ўваходжаньне Беларусі ў Расейскую Федэрацыю.

На сёньня ажыцьцяўленьне спадзяванкі № 4 досыць праблематычнае, бо перамог Ельцын.

Несамавітасьць другой відавочная пасьля аб'яўленьня расейскага рубля адзіным плацежаздольным сродкам у РФ. Падобна на тое, што наш магутны ўсходні сусед у чарговы раз падштурхоўвае беларускую грашовую адзінку да суверэнізацыі. І тут становіцца зразумелым, што ўрад Кебіча сьвядома, як падкрэсьліваю, сьвядома дыскрэдытуе нацыянальную грашовую адзінку, бо не выконвае элементарныя законы рынкавай эканомікі. Залатым правілам сацыяльнай эканомікі, альбо як яго называюць нямецкія эканамісты, «магічным чатырохкутнікам» ёсць:

—забесьпячэньне высокага ўзроўню занятасьці насельніцтва,
—стабільная грашовая адзінка,
—баланс экспарту і імпарту,
—спрыяньне гаспадарчаму росту.

Усё гэта павінна забясьпечыць дзяржава.

М. ПАЎЛАЎ.

Фота **А. ЛАКОТКІ.**

«Вясна-94» ужо прыйшла

На мінулым пасяджэнні гарадскога клуба выбаршчыкаў «За дэмакратычныя выбары» неаднаразова гучала слова «вясна».

Так, увесну павінны быць выбары. Але каб запэўніванні парламента не сталіся ўсё ж толькі абяцанкамі-цацанкамі, шэраг палітычных, прафесійных, рэлігійных ды творчых арганізацыяў утварылі аб'яднанне «Вясна-94» На думку ўдзельнікаў новага палітычнага саюза (а ў Віцебску яны прадстаўлены АДПБ і БСДГ), аб'яднанне грунтуецца на трох «кітах»: будаўніцтве нейтральнай бяз'ядзернай незалежнай Беларускай дзяржавы, прыярытэце правоў асобы і рэфармаванні ў сацыяльную рыначную нашай каманднай эканомікі.

Апроч патрабавання датэрміновых выбараў, «Вясна-94» дамагаецца ўтварэння кааліцыйнага ўрада народнага даверу.

Як бачым, нічога новага ў задачах аб'яднання няма. Думаецца, пасля мажлівай перамогі на веснавых выбарах новы блок хутка распадзецца: такі ўжо лёс дэмакратычных саюзаў пасля выбарчых кампаній у былых краінах камунізму.

Н. КІЛДЗІНГ.

У ТЫДНЁВІКУ:

- ✦ Не хапіла часу
- ✦ Гвалтуюць нават дзяўчынкі
- ✦ Бясплатныя аб'явы

Весткі з раёнаў

«Добры дзень, Дзвіна!»

Менавіта так будзе называцца новы фільм беларускіх кінематаграфістаў, здымкі якога адбываліся ў Полацку. У працы над лентай удзельнічаў народны паэт Беларусі Р. Барадулін.

Калісьці будзе і тут

У Глыбокім паціху-патроху рэалізоўваецца даўняя ідэя стварэння гісторыка-этнаграфічнага музея. Вядзецца актыўны пошук матэрыялаў у музейную экспазіцыю.

Во дзе дэмакратыя!

Ажно 14 працэнтаў ад агульнага складу верхнядзвінскіх сяброў ПКБ увайшло ў тутэйшы райкам. «Шматлікія» ветэранскія шэрагі камуністаў раёна ўключаюць паўсотню асобаў, РК—адпаведна 7 чалавек.

Ю. СЯРГЕЕЎ.

«Какая-никакая власть» рашэнні свае мяняе

Як стала вядома, Віцебскі гарвыканкам 30 верасня рашэннем № 441 адмяніў сваю ранейшую забарону святкавання віцяблянамі Дня беларускае вайсковае славы 8 верасня. Такім чынам, ёсць надзея, што ў наступным, юбілейным для памятнай бітвы пад Оршай, годзе ніякіх перашкодаў святу не будзе.

М.К.

Старчак, перпендикуляр ці prostopadła

Напрыканцы верасня ў Берасцейскім педагагічным інстытуце адбылася навукова-практычная канферэнцыя «Нацыянальная адукацыя і пытанні беларускамоўнага выкладання». У выдадзены з гэтае нагоды зборнік матэрыялаў увайшлі тэзісы спавешчанняў 142 навукоўцаў і выкладчыкаў айчынных ВНУ, а таксама Т. Вілоха, прафесара універсітэта імя М. Складоўскай-Кюры з Люблiна—«Умовы падрыхтоўкі настаўнікаў для нацыянальных школ у Польшчы», В. Бужыньскага, выкладчыка інстытута фізічнага выхавання з Бяла-Падляскі—«Школьніцтва. Нацыянальная свядомасць. Мова», С. Някрасава, прафесара, і Т. Гранько, дацэнта Уральскага тэхнічнага універсітэта з Екацярынбурга—«Актуальныя праблемы выкладання гуманітарных дысцыплін на рускай мове ў тэхнічных ВНУ Расіі».

Невыпадкова такая канферэнцыя ўжо другі раз праводзіцца ў Берасці. Поспех Адраджэння шмат у чым залежыць ад мясцовага кіраўніцтва; пазіцыя намесніка старшыні Берасцейскага гарвыканкама У. Русакевіча і рэктара БДПІ В. Сцепановіча ў гэтым пытанні аднназначная: закон аб мовах павінен выконвацца. І гэтае выкананне заўважна ў горадзе ўвогуле і ў інстытуце, ў прыватнасці.

Народны дэпутат ВС Беларусі Я. Цумараў у філасофскім адступленні разважаў аб ролі асобы ў грамадстве ў цяперашні час. Ён выказаў думку, што ў сітуацыі анархіі, калі кожны закон можна выконваць, а можна і не выконваць, ад кожнага з нас залежыць значна больш, чым раней. Гэтая думка яшчэ патрабуе асэнсавання, а спадар Цумараў між тым паведаміў прысутным, што колькасць беларускіх школ набліжаецца да адпаведнай нацыянальнаму складу насельніцтва. Пры Менскім гарвыканкаме ўведзена штатная адзінка дзяржаўнага моўнага інспектара. Дарэчы, у Францыі адпаведная інспекцыя існуе пры прэм'ер-міністры, а з 12 сакавіка 1984 года—і пры прэзідэнце краіны.

Праца канферэнцыі вялася ў трох секцыях: «Нацыянальная школа як сацыякультурны феномен: гісторыя і шляхі даследавання», «Актуальныя праблемы выкладання гуманітарных дысцыплін на дзяржаўнэй мове», «Выкладанне прыродазнаўчых і матэматычных дысцыплін па-беларуску: зрухі і праблемы».

Характар спавешчанняў удзельнікаў змяніўся ў параўнанні з майскай канферэнцыяй такога накірунку ў Менску (РТІ): скаргі на незацікаўленасць студэнтаў, недахоп падручнікаў, нераспрацаванасць навуковай тэрміналогіі саступілі месца карпатлівай працы. Несумненную цікавасць выклікалі спавешчанні В. Пліско «Настаўнік як суб'ект беларусізацыі: у люстэрку сацыялогіі», камандзіра дывізіёна С. Суднікa «Беларуская мова—санскрыт славянства», К. Белага «Да пытання аб беларускай спартыўнай тэрміналогіі».

Сярод спецыялістаў негуманітарнага профілю далей за ўсіх здаецца, пайшлі матэматыкі. Менавіта паміж імі разпораз разгараліся тэрміналагічныя дыскусіі: «пункт» або «кропка»; «стасунак», «суадносіны» або нават «адносіна»; «старчак» або «перпендыкуляр» і да т. п. Выкладчыкамі БДПІ выпушчаны падручнікі па матэматыцы, тэрміналагічны слоўнік. Усе восем выкладчыкаў кафедры методыкі матэматыкі Магілёўскага педагагічнага інстытута і васемнаццаць з дваццаці выкладчыкаў кафедры матэматыкі Менскага педагагічнага інстытута вядуць свае заняткі па-беларуску.

Калі хто жадае азнаёміцца з матэрыяламі канферэнцыі па беларускамоўнаму выкладанню, просьба тэлефанаваць аўтару **5-33-52.**

Уладзімір СЛАБІН.

(Зварот удзельнікаў канферэнцыі чытайце на 3-й стар.).

ЗАЯВА
Цэнтральнай Рады БСДГ аб эканамічным становішчы ў Рэспубліцы Беларусь

Эканамічны крызіс у краіне ўступіў у сваю разбуральную стадыю. Апошнія гады і месяцы пракамуністычны ўрад шукаў выйсце з паліўна-энергетычнага крызісу шляхам здачы адной за другой пазіцый незалежнасці і набірання шматмільярдных крэдытаў у Расіі, якія будуць сплочваць не сучасныя правіцелі, а народ і яго нашчадкі. Аднак гэта не вырашыла паліўную праблему, а толькі ўскладніла яе. З-за дэфіцыту паліва спыняюцца прадпрыемствы, не ўбіраецца ўраджай.

Катастрафічнае становішча крэдытна-фінансавай сістэмы. Вага нацыянальных разліковых білетаў зводзіцца да нуля. Уступіўшы на рыначны шлях развіцця, Расія пераводзіць цэны на сыравіну на сусветны ўзровень, выкарыстоўваючы пры гэтым завышаны, спекулятыўны курс долара. Дзякуючы гэтаму, гандлёвы баланс Расіі з краінамі СНД за першую палову 1993 года склаў аж некалькі млрд. долараў у яе карысць.

Нягледзячы на глыбокі крызіс, урад адмаўляецца ад увядзення нацыянальнай валюты. Ігнаруецца вопыт краін Прыбалтыкі, дзе ўведзены нацыянальныя валюты і стабілізуецца эканоміка. Маўчаць чыноўнікі ўрада і аб карысным вопыце заходняга суседа Польшчы, дзе назіраецца ўздым эканомікі, а рынак напоўнены таварамі. Замест правядзення самастойнай грашовай палітыкі кіраўніцтвы ўрада і Нацыянальнага банка знішчаюць суверэнітэт нашай дзяржавы шляхам аб'яднання грашовай сістэмы Рэспублікі Беларусь з грашовай сістэмай Расійскай Федэрацыі, і гэта нішто іншае, як спроба пазбегнуць адказнасці за разбурэнне нацыянальнай эканомікі.

Некампетэнтны ўрад бачыць выйсце з крызісу ў заключэнні эканамічнага саюзу з Расіяй, а пракамуністычная фракцыя Вярхоўнага Савета, якая на здзек народу называе сябе імем «Беларусь», разам са сваімі хаўруснікамі выступіла з «ініцыятывай» ліквідацыі незалежнасці нашай краіны і ўтварэння канфедэрацыі з Расіяй.

З мэтай увядзення ў зман працоўных робяцца жахліва некампетэнтныя заявы аб тым, што суверэнітэт вельмі дарагі для нашага народа, хоць вядома, што ён не можа быць больш дарагім, чым уваходжанне ў былы Саюз, калі Беларусь плаціла цэнтру нечуваную даніну—аж 40% нацыянальнага даходу. Або чаго вартая хлуслівая заява прэм'ера ўрада аб тым, што мы эканамічна слабая для незалежнасці дзяржава, хоць па дадзеных за 1990 год эканамічны ўзровень Рэспублікі Беларусь па вытворчасці валавога ўнутранага прадукта на 1 чалавека амаль на 50% перавышаў узровень Польшчы, быў вышэйшы за ўзровень Літвы і Латвіі, роўны ўзроўню тагачасных Венгрыі, Чэха-Славакіі, Грэцыі і нават Паўднёвай Карэі.

Цэнтральная Рада БСДГ заяўляе, што яна выступае за ўзаемавыгаднае эканамічнае супрацоўніцтва з усімі краінамі блізкага і далёкага замежжа і супраць любых эканамічных саюзаў, якія маюць палітычную афарбоўку і паставяць Рэспубліку Беларусь у вечную каланіяльную залежнасць ад усходняга суседа.

Цэнтральная Рада БСДГ пратэстуе супраць адмовы ад увядзення нацыянальнай валюты. Гэты крок урада ёсць здрада нацыянальным інтарэсам, вынікам якой можа быць толькі шматразовае павышэнне цэнаў ужо ў бліжэйшыя тыдні і нечуванае збядненне працоўных краіны.

Заклікі праімперскіх сілаў аб ліквідацыі незалежнасці Рэспублікі Беларусь Цэнтральная Рада БСДГ расцэньвае як здраду Радзіме і імкненне зліквідаваць волю беларускага народа, за якую змагаліся не адно стагоддзе яго лепшыя сыны, як знявагу памяці мільёнаў ахвяраў, загінуўшых у гэтай барацьбе.

Цэнтральная Рада БСДГ заяўляе, што ўрад Рэспублікі Беларусь паказаў сваю поўную некампетэнтнасць і няздольнасць праводзіць самастойную эканамічную палітыку, ажыццяўляць рэформы па пераадоленню крызісу і патрабуе яго неадкладнай адстаўкі. Толькі кааліцыйны ўрад можа выправіць крытычнае становішча і падрыхтаваць умовы для правядзення дэмакратычных выбараў.

БСДГ і яе Цэнтральная Рада бачаць выйсце ў шырокім разгортванні прыватызацыі і барацьбе з манапалізмам і карупцыяй, у актыўнай падтрымцы экспарту тавараў з мэтаю атрымання валюты для аплаты энерганосьбітаў, у рэальнай структурнай перабудове эканомікі, валютна-крэдытнай і аграрнай рэформах. Увядзенне нацыянальнай валюты, карэннае ўдасканаленне падаткавай палітыкі, правядзенне актыўнай інвестыцыйнай палітыкі павінна стаць зместам эканамічнай рэформы.

Цэнтральная Рада БСДГ.

ТРЫВОЖНЫЯ ФАКТЫ

На днях у Віцебскім гарвыканкаме адбылася сумесная нарада педработнікаў, прадстаўнікоў праваахоўных органаў і сістэмы аховы здароўя. У выступленнях удзельнікаў называліся факты, якія выклікаюць трывогу і прымушаюць задумацца аб будучым нашага грамадства. Вось толькі некаторыя з іх. За 9 месяцаў бягучага года падлеткамі ў нашай вобласці здзейснена 923 злачынствы, сярод якіх—5 наўмысных забойстваў. У гэты ж час у нецвярозым стане затрыманы 503 падлеткі. Асабліва ў параўнанні з мінулым годам узрасла колькасць крадзяжоў, учыненых школьнікамі: за 9 месяцаў 1992 года яны зрабілі ў Віцебску 107 крадзяжоў, за той жа перыяд сёлета—171. Адзначаліся выпадкі з'яўлення дзяцей за заняткі ў п'яным выглядзе, хуліганскіх учынкаў, зробленых імі ў дачыненні да настаўнікаў, Прасцей кажучы—збівання педагогаў. У сувязі з гэтым прадстаўнік упраўлення ўнутраных спраў заўважыў, што, калі такая тэндэнцыя захаваецца, то ў хуткім часе за кожным класам трэба будзе замацоўваць міліцыянера, бо настаўнікі не змогуць працаваць. Ён прывёў і такі факт. Нядаўна 14-гадовая вучаніца СШ № 12 абласнога цэнтра за ўдзел у групавым згвалтаванні прыгаворана да 6 гадоў пазбаўлення волі.

Урач скурвендыспансера ў сваім выступленні адзначыла моцны рост у апошні час венерычных захворванняў школьнікаў. Прычым гэтыя хваробы «памаладзелі». Калі некалькі гадоў назад да ўрачоў рэдка трапялі 12—13-цігадовыя дзяўчынкі і 14—15-цігадовыя хлопцы, то цяпер падобнае—звычная справа. У школах слаба вядзецца прафілактычная работа ў гэтым накірунку. Па словах лекара, ветэраны-медыкі параўноўваюць цяперашні масавы (у сотні разоў!) рост вензахворванняў, а таксама кароcты (такі хуткі ўздым нагадвае хіба што імклівы бег цэнаў) з тым становішчам, якое было ў часы вайны і першыя пасляваенныя гады.

Памочнік пракурора Віцебскай вобласці выступіў за больш жорсткія меры да так званых дрэнных сем'яў, бо значная частка правапарушэнняў учыняецца дзецьмі з такіх радзінаў. На ягоную думку, бацькоў, якія недастаткова займаюцца выхаваннем сваіх дзяцей, трэба рашуча пазбаўляць бацькоўскіх правоў.

Загадчыца Кастрычніцкага РАНА адзначыла, што 78 выпускнікоў сярэдніх школ раёна сёлета не змаглі ўладкавацца ні на працу, ні на вучобу. Прысутныя назвалі і іншыя лічбы, якія сведчаць, што пастаянна расце колькасць скасаваных шлюбаў, пашыраецца амаральнасць і бездухоўнасць у маладзёжным асяроддзі, нярэдкія выпадкі самагубства непаўналетніх. І ўсе гэтыя факты пераконваюць, што наша сістэма выхавання, наогул грамадства—у глыбокім крызісе. На жаль, нарада, па сутнасці, абмежавалася толькі канстатацыяй трывожных фактаў, не намеціла ніякіх канкрэтных шляхоў выхаду з цяжкага становішча.

А. БУКАЧОЎ.

Свет вакол нас

● Паступовага вяртання «ўсходніх нямецкіх правінцыяў» патрабуе правая Вызваленчая рабочая партыя (FAP), якая дзейнічае ў ФРГ.

● Тытул «Найпрыгажэйшая студэнтка свету» атрымала падчас выставы «Экспа-93» у Паўднёвай Карэі «Міс Палонія-92» Эва Вахові̇ч.

● Даўгі Расіі заходнім дзяржавам складаюць каля 80 млрд. долараў. У спісе найбольшых даўжнікоў РФ займае трэцяе мейсца пасля Бразіліі і Мексікі.

● Каталікі Аўстрыі перадалі летась амаль 40 мільёнаў шылінгаў для Цэркваў Усходняе Еўропы, у прыватнасці, на Украіне, у Румыніі й Летуве.

● Дапамога ЗША для замежжа (агулам 12 з паловай мільярдаў долараў) уключае выдзяленне 3 млрд. для Ізраіля, 2,1—Егіпту і 2,5—для краінаў СНД.

Паводле паведамленняў заходніх мас медыяў падрыхтаваў М. МАРУДАЎ.

Нашы гандлююць. На «рускім базары» ў Польшчы і Полацкім рынку ў Віцебску.

Ліст чытача

НЕ ХАПІЛА ЧАСУ

На мінулым тыдні на Беларускім тэлебачанні выступаў старшыня часовай камісіі па злоўжыванні службовым становішчам і карупцыі, народны дэпутат А. Лукашэнка.

Змест яго выступу можна падзяліць на тры часткі:

а) апраўданне асабістага ўдзелу ў ваяжах пэўнай часткі дэпутатаў ВС у Вярхоўны Савет Расійскай Федэрацыі з мэтай пошуку шляхоў скасавання дзяржаўнасці Рэспублікі Беларусь;

б) шальмаванне апазіцыі, старшыні ВС РБ ды ўхваленне «працалюбівага» Вярхоўнага Савета, якому ставяць палкі ў колы А. Трусаў, В. Голубеў ды В. Алампіеў. С. Шушкевіч так і імкнецца да нечарговых перавыбараў. (Незайздросная роля нашага спікера, хоць, здаецца, пракамуністычнай большасці няма чаго скардзіцца на яго: робяць, што хочуць, нягледзячы на процідзеянне апазіцыі ды памяркоўнасць (бяздзеянне, маўклівае патуранне) Шушкевіча);

в) асноўная частка, на якую не хапіла часу. Тут спадар Лукашэнка падышоў нарэшце да тэмы выступу, змест якога, на дзіва, супярэчыў выступу. Відаць, заблукаў у трох соснах. Аказваецца, большасць (папраўіўся—некаторыя) **дэпутатаў ВС** толькі і займаецца, што шлындае па калідорах Савета Міністраў ды выбівае ліцэнзіі на вываз тавараў за межы Беларусі. (Мусіць, таму нічога і няма ў крамах).

Аказваецца, не апазіцыя БНФ ды БСДГ, і не старшыня ВС, а вельмі высокія ўрадавыя асобы пагразлі ў хабарніцтве, злоўжываннях службовым становішчам. Бяздзеянне праваахоўных органаў звязана з той жа карупцыяй на самым высокім узроўні. Аказваецца, не народныя дэпутаты А. Трусаў ды В. Алампіеў (БСДГ), В. Голубеў (БНФ), а намеснік прэм'ера С. Брыль, былы партыйны дзеяч Віцебскага абкама, а зараз камерсант Ц. Місуна ды іншыя дзяржаўныя чыноўнікі павінны несці персанальную адказнасць за павальны абвал эканомікі, грабёж дзяржаўнай маёмасці, карупцыю, давядзенне беларускага народу да бядотнага стану.

Калі б спадар Лукашэнка не шукаў цёмнай ноччу чорную кошку, а займаўся справай, магчыма, яму б хапіла часу больш дакладна назваць камерцыйныя і дзяржаўныя структуры, пасады і прозвішчы чыноўнікаў, адказных за развал эканомікі.

Частка чацвёртая, заключная.

Мне крыкуны часта
мільгаюць у вачах.
Да славы, прагныя, ды
вузкія ў плячах.
(К. Крапіва.
«Саманадзейны конь»).

Дакладней і не скажаш.

В. ІГНАЦЕНКА, сябра БСДГ.

ЗВАРОТ
да выкладчыкаў ВНУ Беларусі

Шаноўныя калегі!:

Усе народы Еўропы ўжо прайшлі шлях станаўлення нацыянальнай вышэйшай школы. Нацыянальныя сістэмы адукацыі згуртавалі і ўмацавалі сілу і волю народаў у іх імкненні да самастойнага жыцця. Беларуская вышэйшая школа пакуль што пакутуе ў муках нацыянальнага адраджэння.

Надышоў гістарычны час адрадзіць нацыянальную сістэму адукацыі і актыўна спрыяць выхаванню беларускай нацыі на ўласных гістарычных каранях, здабытках айчыннай і сусветнай культуры. Цяпер—альбо ніколі! Беларусь мае гістарычны шанц атрымаць дзяржаўнасць, самастойнасць, поўны суверэнітэт. Месца і роля вышэйшай школы ў гэтым працэсе вызначальныя.

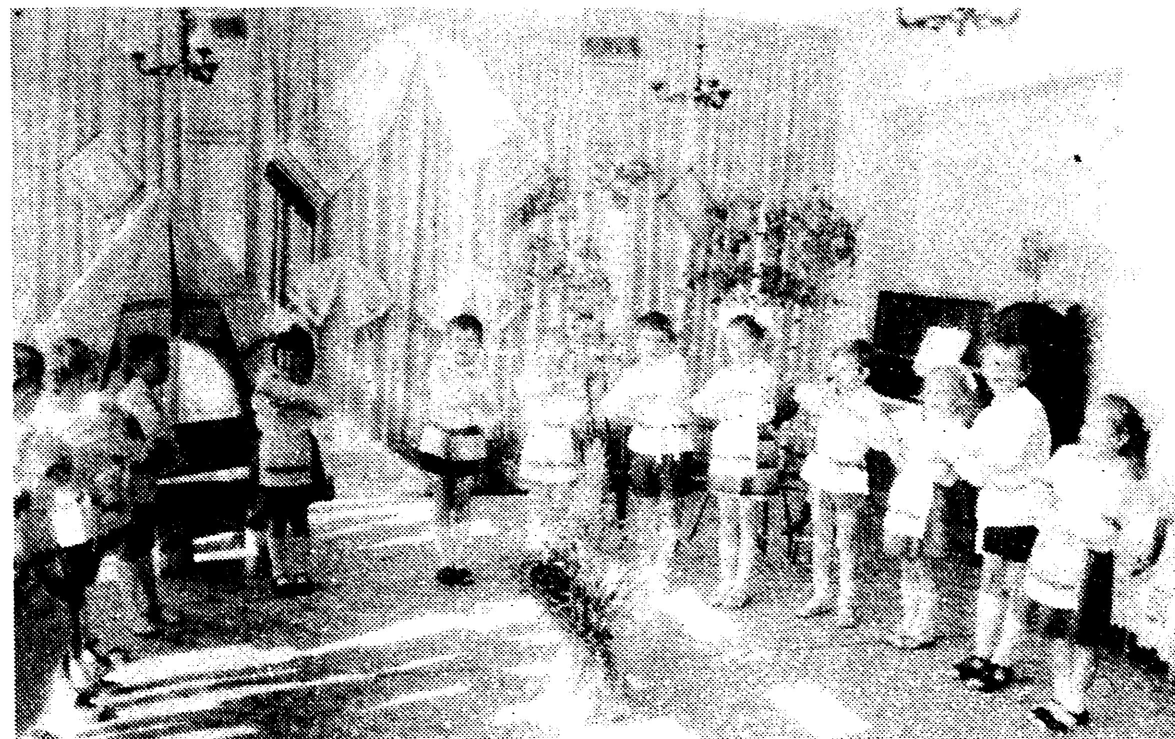
Заклікаем вас мабілізаваць усе сілы, каб даць новы імпульс адраджэнню беларускай вышэйшай школы і рушыць актыўна да вялікіх здзяйсненняў—адбудовы нацыянальнай сістэмы адукацыі. Гэта магчыма толькі тады, калі адбудзецца ўсенароднае абуджэнне да свядомага нацыянальнага жыцця, калі вернем сабе і нашаму народу гістарычную памяць, якую ў беларусаў адабралі. Мы павінны самі глыбока ўсвядоміць і дапамагчы нашаму народу зразумець, хто мы ёсць і кім хочам быць у сузор'і народаў свету. Беларускі народ мае права ажыццявіць гістарычную справядлівасць і пабудаваць незалежную Беларусь, як шанаваную, паўнавартасную дзяржаву беларусаў і іншых народаў, што здаўна жывуць на нашай зямлі.

Наш прафесійны і грамадзянскі абавязак—аб'яднаць інтэлект выкладчыкаў вышэйшай школы для дасягнення гістарычнай мэты нашага народа.

Пераадольваючы перашкоды і нягоды разам са сваім народам, мы зможам аднавіць нацыянальную сістэму адукацыі як па зместу, так і па духу. Дасягнуўшы гэтага, мы дойдзем да жаданай свабоды, пабудуем цывілізаванае, заможнае і культурнае жыццё для сябе і нашых нашчадкаў. З верай у гэта ЖЫВЕ БЕЛАРУСЬ!

Удзельнікі Рэспубліканскай навукова-практычнай канферэнцыі «Нацыянальная адукацыя і пытанні беларускамоўнага: выкладання гуманітарных і прыродазнаўчых дысцыплін».

«Сардэчна вітаем вас у нашай хаце»

Хлебам-соллю і кветкамі сустрэлі напярэдадні Дня настаўніка выхаванцы і педагогі дзіцячых садкоў №№ 1 і 82 сваіх калег з г. п. Арэхаўска. Узімку загадчыкі размешчаных у Віцебску дзіцячых установаў аб'яднання «Маналіт» з мэтай абмену вопытам наведалі дзіцячы садок завода «Лантан», які лічыцца адным з лепшых у Аршанскім раёне (загадчыца—Л. П. Мацяевіч). Перадсвяточны візіт арэхаўцаў—адказ на зімовую сустрэчу.

Гаспадары вырашылі паказаць гасцям тыя поспехі, якіх іх выхаванцы дасягнулі ў вывучэнні беларускай мовы і нацыянальнай спадчыны. У дзіцячым садку № 1 (група «Вясёлка», педагог А. А. Жылінская) адбыліся адкрытыя заняткі на тэму «Наша спадчына. Першадрукар Скарына». Выдатнай ілюстрацыяй да іх служыў «музей» Скарыны, пры афармленні якога былі выкарыстаны матэрыялы, прадастаўленыя сваёй базавай дзіцячай установе мясцовым педагагічным інстытутам.

На цудоўнае свята «Дажынкі» трапілі госці ў дзіцячым садку № 82. Падрыхтавала яго старэйшая група (выхавацелі С. П. Ляўковіч і М. С. Голубева), заняты ў ім быў, акрамя дзяцей, амаль увесь педагагічны калектыў. Народныя абрадавыя дажынкавыя песні, танцы, вершы, нацыянальныя касцюмы ўдзельнікаў свята, атрыбуты вясковых двара і хаты, даматканыя ручнікі, сурвэткі і посцілкі, выкарыстаныя для афармлення залы, стварылі цудоўны беларускі каларыт.

Думаецца, што падобныя абмены вопытам—вельмі карысная справа, і было б няблага, калі б яны трывала ўвайшлі ў практыку работы дзіцячых устаноў аб'яднання. Карысна было б, каб у іх прымалі ўдзел не толькі прадстаўнікі прафкама і адміністрацыі «Лантана» (дэлегацыю з Арэхаўска ўзначальвала старшыня прафкама Т. П. Дзерваед), але і віцебскіх заводаў, асабліва ВЗРД. Бо нярэдка прахалодныя адносіны мясцовай адміністрацыі да патрэб дзіцячых садкоў вымушаюць нашых педагогаў зайздросціць тым жа лантанаўцам...

Л. ДЗМІТРЫЕВА.

На здымку: так сустракалі гасцей у дзіцячым садку № 82.

Фота **В. ПАЎЛІНАВА.**

Прагаласавалі за... марафон

У Сянно не было помніка У. Леніну. Гэта неяк нервавала мясцовы райкам КПБ. У іншых райцэнтрах ёсць, нават у Багушэўску ёсць, а тут...

І некалькі гадоў назад у РК вырашылі: быць у Сянно помніку правадыру сусветнага пралетарыяту, у дадатак да бюстаў яго і Карла Маркса перад будынкам камітэта, бюста ў вестыбюлі райвыканкама. А сродкі ўзяць вядома дзе—зарабіць на чарговым Усесаюзным камуністычным суботніку.

Колькі там заробілі, хто яго ведае, але на помнік наскраблі. Набылі яго, прывезлі запакаваны і згрузілі ў двары раённага вытворчага аб'яднання жыллёва-камунальнай гаспадаркі.

А тут часы памяняліся і ўстанаўліваць помнік неяк ужо няёмка было б. Ляжаў ён, ляжаў, загрувашчваючы двор аб'яднання. Ну, кіраўніцтва гэтай арганізацыі ў рэшце рэшт і прадало яго некуды дужа далёка, адкуль цяпер не вярнуць.

Ух і пакрыўдзіліся ж сенненскія камуністы, тыя, хто і зараз чакае вяртання мінулага. Хаця на тым самым суботніку ці прыклаў хто з іх асабіста рукі да работы? Гэта ж у асноўным былі партнаменклатуршчыкі, чыны з партфелямі. А працаваць яны прымушалі іншых, і сваіх, і чужых падначаленых.

Увогуле, грошы за помнік былі пералічаны ў раённы бюджэт. І вось днямі на сесіі раённага Савета народных дэпутатаў узнікла пытанне аб правядзенні чарговага штогадовага марафону, які арганізоўваецца ў Сянно ў першай дэкадзе кастрычніка. Дэпутаты аднагалосна прагаласавалі за тое, каб выручаныя за помнік сродкі і скарастаць для правядзення гэтых спаборніцтваў.

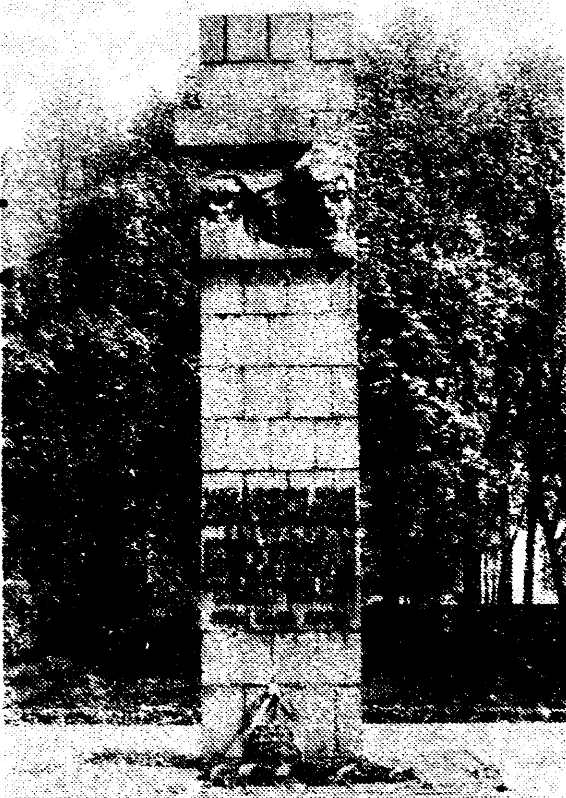
Толькі старшыня райспарткамітэта Віктар Сіпараў асабліва задавальнення не выказаў: што значыць зараз тыя сто тысяч рублёў? Іх трэба сама меней больш за мільён, бо ў марафоне, звычна, удзельнічаюць спартсмены з іншых раёнаў і, нават, абласцей. Так што без дапамогі спонсараў усё роўна не абысціся.

А мясцовым камуністам прыйдзецца задаволіцца тым, што марафон прысвечаны памяці колішняга партыйнага лідэра БССР П. Машэрава. І хадзіць на паклон яны паранейшаму могуць да бюстаў класікаў марксізму-ленінізму, што ўжо колькі дзесяткаў гадоў стаяць перад будынкам былога райкама, а цяпер музычнай школы, але ўсё ж і райкама, бо там яны збіраюцца на свае сходкі і ў іншыя дні.

І. ЛАЗУКА.

З архіваў

«Бухгалтэрыя» смерці

Помнік ахвярам гітлераўскага фашызму ў Віцебску.

Фотаздымак **А. ЛАКОТКІ.**

Мы працягваем друкаваць спісы вязняў Віцебскай гарадской турмы СД. Пачатак—у «Выбары» №№ 17—22, 24—26, 30—33. Спісы друкуюцца паводле дакумента «Рэгістрацыйны журнал асоб, арыштаваных СД», які вёўся на нямецкай мове і ахоплівае перыяд з чэрвеня па снежань 1942 года. Мы імкнёмся максімальна перадаць асаблівасці арыгінала.

Непаслядоўнасць дат ды недакладнасць некаторай іншай інфармацыі, якія сустракаюцца ў спісе, тлумачацца тым, што менавіта так яны пададзены ў дакуменце. У якіхсьці імёнах і прозвішчах вязняў магчымыя скажэнні ў выніку падвоенага перакладу—з рускай мовы на нямецкую і наадварот, а таксама з-за асаблівасцяў рукапіснага арыгінала.

Рэдакцыя выказвае шчырую падзяку супрацоўнікам Віцебскага абласнога архіва за дадзены дакумент.

Тетрадь № 8

Фонд 2155, опись 2, дело 5

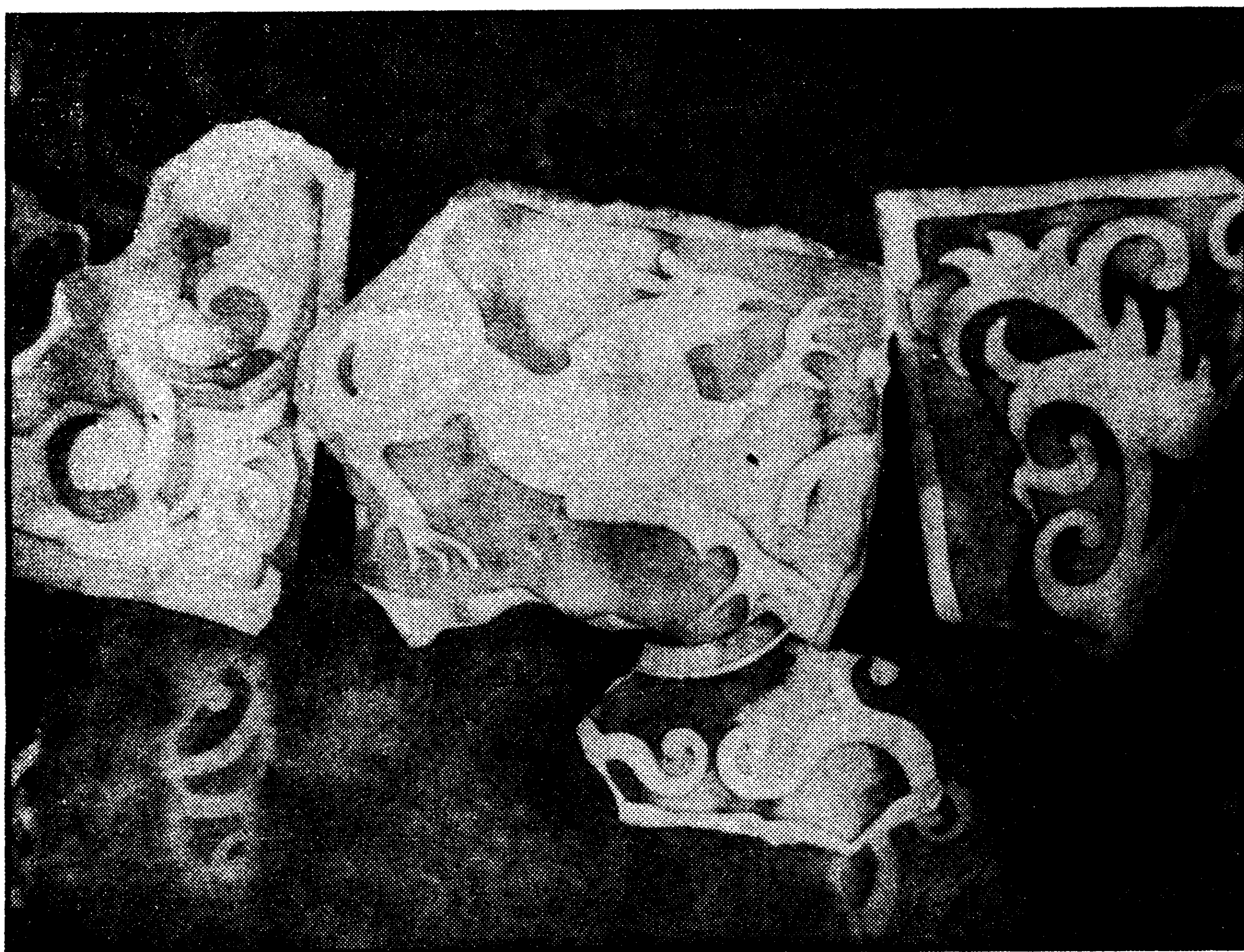
Прибытие	Убытие	Номер арестованного	Номер камеры	Фамилия, имя	Кто доставил, арестовал
				20.7.42	
1		2898		Шрара Катерина	местная комендатура
1		2899		Шиманова Регина	—»—
1		2900		Матурсевич Каролина	—»—
1		2901		Монтара Катерина	—»—
1		2902		Хатушка Вера	—»—
1		2903		Шершень Михаил	1 пол. уч.
1		2904		Штольц Вячеслав	СД
1		2905		Матруков Анисим	
	1	2657		Вольнуш Иосиф	
1		2906	12	Шпацберг Татьяна	5 уч.
1		2907	14	Матушонов Сергей	1 уч.
				21.7.42	
	1	1432	39	Семешков Валентин	СД
	1	2329	37	Бровко Стефан	
1		2908	12	Денисенко Анна	СД
1		2909	15	Панарин Иван	
1		2910	14	Циханович Адам	
1		2911	14	Кихзель Николай	СД
1		2912	15	Морозов Николай	СД
1		2913	12	Шалорова Екатерина	СД
1		2914	14	Зозевич	гор. охрана, 4 пол. уч.
1		2915	15	Зухостольский Григорий	4 пол. уч.
	1	2731		Меркурова Нина	Решение суда
	1	2837		Ветович Ег.	—»—
1		2916		Лайка Стефан	4 пол. уч.
1		2917	42	Латушкина Наталья	3 пол. уч.
1		2918		Фероанович Вацлав	
				22.7.42	
1		2919	97	Шукас Иосиф	СД
	1	2897	38	Фальковский Семен	Решение суда
1		2920	102	Бруднер Ноина	СД
1		2921	45	Козловский Петр	полиц.
1		2922	102	Пикарская Вера	1 пол. уч.
1		2923	37	Демо Владимир	3 пол. уч.
1		2924	25	Сингенич Пауль	3 пол. уч.
1		2925		Задов Аркадий	4 пол. уч.
				23.7.42	
1		2926	15	Белый Василий	СД
1		2927	89	Павловская Зоя	СД
1		2928	89	Тушевская Мария	
1		2929	89	Нацевская Лонила	2 пол. уч.
	1	2604	87	Детуло Иван	СД
1		2934	14	Алперович И.	1 пол. уч.
1		2932	89	Лагацкая Галина	СД
1		2933	47	Черепок Наташа	вернулась из больницы
1		2934	37	Ловалевский Константин	вернулся из больн.
1		2935		Кинберг Даша	2 пол уч.
1		2936		Корович Антон	СД
1		2937		Кохановский Иван	СД
1		2938		Шалапов Митрофан	СД
1		2939		Расота Василий	
1		2940		Градов-Бухбиндер З.	СД
1		2941		Сапата Владимир	ш-к
1		2942		Бьюн Михаил	СД
				24.7.42	
	1	2210	88	Кругчик Паула	СД
	1	2211	91	Янушкевич Антон	СД
	1	2742	96	Надежина Инна	СД

(Працяг будзе).

Творчы акт—рэч надзвычай складаная, непадуладная часам нават ацэнцы, разуменню самога мастака, творцы. Тое, што ўзнікае, ствараецца, бачым потым мы, гледачы. Узіраемся, трымаем у полі зроку кожную рысачку, кожную драбніцу...

А што там дзеецца, у той час у полі-прасторы глядацкай душы?.. Пачытайма запісы ў кнізе водгукаў на выставу твораў віцебскага мастака Алеся Мемуса—зразумеем.

Віншую наш горад з такім мастаком!

Л. Міхневіч.

Аляксандр Іосіфавіч! Дзякуй вам за ўсё тое вялікае ў неацэннае, што я ў Вас узяла.

Т. Шэшка, студэнтка 5 курса МГФ.

Толькі Мемус можа гэтак цудоўна спалучыць ізумруднае і чырвонае ў адно імгненне.

Мастак А. Ізаітка.

Добрыя творы. Цёпла, свежа і чыста. Глядзіш і такое ўражанне, быццам бачыш, што думка прыходзіць у рух. Акварэль мяккая, ласкавая, як чыйсьці погляд. Такое рэдка сустрэнеш. На вуліцы холадна, а сюды зайшла й сагрэлася. Так бывае, калі сустрэнеш штосьці такое, аб чым марыш: добрае, радаснае і адысці не хочацца. Колер жывы, каларыт быццам шэпча нешта запаветнае. Так хораша бывае толькі з любімымі людзьмі, сябрамі, настаўнікамі, за любімаю справаю. Чароўны жывапіс напоўнены цяплом, музыкаю душы. Так добра, калі глядзіш на творы, што да слёз прабірае. Сказаць нешта вельмі цяжка, бо гэта стан душы, мае душы...

Наташа Дзямшова, студэнтка 2 курса МГФ.

Паважаны Аляксандр Іосіфавіч!

Вы сваёю творчасцю ўвялі мяне ў стан творчага экстазу, уздыму і ўсведамлення велічы ўсяго таго, што мы імкнемся людзям даць.

З павагаю, Ваш калега Даўлетшын.

Захоплены сілаю думкі і магутнасцю творчае энергіі. Брава! Брава! Брава!.

Ваш вучань М. Піваварай.

...«Сведкі» ўражваюць восеньскім сумам, красамоўнай маўклівасцю тленнасці быцця... «Трое», гэтыя аскалепкі побыту на сумным фоне, нагадваюць больш чымсьці элегію настрою. Дзе тыя людзі, для якіх рэчы былі хатняй штодзённасцю?.. «Чырвоныя кветкі» ўразілі якімсьці згубленым рамантызмам—тым простым і глыбокім, што цяпер так лёгка губляецца...

В. Арлоў.

Няхай жыве прыгожасць!

Застаёмся ўдзячнымі вучнямі ва ўсім і да канца.

Студэнты МГФ 1975-80 гг. С. Раманоўскі, Г. Вяль і Муза (але Вялева!).

Віншую суполкі Беларускага народнага фронту з пятымі ўгодкамі заснавання БНФ «Адраджэньне».

Сябра.

* * *

Прадаю жаночыя асеннія боты «Белвест» (7,5). **Тел. 33-49-21.**

* * *

Газета «Выбар» дзякуе сп. І. Фурсевічу з Докшыцаў за грашовае ахвяраванне ў рэдакцыйны фонд тыднёвіка.

* * *

Бясплатныя аб'явы (купля, продаж, абмен, рознае), віншаванні, спачуванні. Званіце штодня (апроч выхадных) **37-28-44**, пішыце на адрас: **210610, г. Віцебск, вул. Гогаля, 17, «Выбар».**

* * *

К. Марцінкоўскі, кандыдат медыцынскіх навук, праводзіць цыкл лекцыяў і магічных лячэбных сеансаў у памяшканні філармоніі 23 кастрычніка ў 18 гадз., 24—у 15 гадз., з 25 па 29 кастрычніка ў 18 гадзін 30 мінут. Калі ласка, бярыце ваду для зарадкі. Гарантуецца вылечванне. Тэл. **36-21-03.**

* * *

Курсы народных лекараў з белай, чорнай ды чырвонай магіяй з 23 па 29 кастрычніка ў тэхнікуме сувязі. Заняткі з 10 да 14 гадзінаў. Слухачы вылечваюцца ад усіх хваробаў. Знiяцце нагавораў, абарона, лячэнне з 15 да 17 гадз. у ауд. 102.

Тэлефоны **37-47-58, 36-07-81.**

* * *

20 кастрычніка а 19 гадз. у гарадскім клубе выбаршчыкаў «За дэмакратычныя выбары» (вул. Маякоўскага, 1, ГЦК) адбудзецца сустрэча з прадстаўнікамі кіраўніцтва Беларускай сацыял-дэмакратычнай Грамады. Па эканамічных пытаннях выступіць доктар эканамічных навук, праф. У. Кулажанка (БСДГ).

* * *

Хутка і якасна аказваю фотапаслугі: здымка, праяўленне, друк. Тэл. **36-10-59** (пасля 13.00).

Тэатральнае жыццё

«Панначка», мы цябе чакалі

Паўгода працуе эксперыментальная сцэна ў дзяржакадэмтэатры. Як памятаюць нашыя чытачы, у траўні коласаўцы паставілі на ёй «Цырк Шардам».

І вось у пятніцу, 22 кастрычніка, мяркуецца доўгачаканая прэм'ера камернай феерыі «Панначка». Над п'есай Н. Садур эксперыментуюць рэжысёр В. Куржалаў, мастачка Л. Зіноўева, музыка Г. Шэмет.

«Вечар» у Франкфурце

У другі раз за ўсю гісторыю свайго існавання збіраецца адправіцца на замежныя гастролі БДТ-2. У лістападзе ён пакажа дудараўскі «Вечар» у Франкфурце-на-Одэры, колішнім пабрацiме нашага горада.

Заляцацца будуць зноў

Глядач любіць камедыі. У гэтым яшчэ раз можна пераканацца, прыгадаўшы хіт мінулага сезона—музычныя «Залёты». Пастаўлены летась коласаўскім тэатрам твор В. Дуніна-Марцінкевіча зноў будзе весяліць віцебскую публіку наступнай—як кажуць, нялёгкай—зімою.

Пакуль не ў каралеўскіх

Другі дзень Беларуская «Лялька» на гастролях. У палацах культуры Полацка й Наваполацка тэатр паказвае спектаклі, пастаўленыя нашымі лялечнікамі за апошні год. 30 кастрычніка віцябляне вернуцца дамоў.

М.В.

Фота **С. КОХАНА.**

Навіны

Пастаянная камісія Вярхоўнага Савета па пытаннях галоснасці, сродкаў масавай інфармацыі і правоў чалавека прыняла пастанову па аздараўленню творчай атмасферы ў сродках масавай інфармацыі.

Прапанавана скасаваць саўмінаўскія структуры—упраўленне інфармацыі і аддзел па друку. Адзначана немэтазгоднасць знаходжання на пасадзе кіраўніка Белдзяржтэлерадыёкампаніі Сталярова.

Выбар

Заснавальнік

Віцебскі гарадскі клуб выбаршчыкаў «За дэмакратычныя выбары»

Галоўны рэдактар Барыс ХАМАЙДА

РЭДАКЦЫЙНАЯ РАДА:
Валянцін АРЛОЎ
Хрыстафор ЖАЛЯПАЎ
Васіль ІГНАЦЕНКА
Юры ЛАЎРЭНАЎ
Ларыса МІХНЕВІЧ
Міхась ПАЎЛАЎ
Уладзімір ПЛЕШЧАНКА
Леанід ТАМАРОВІЧ
Ігар ЦІШКІН

Мастак **Р. Клікушын.**
Фотаздымкі **М. Міхайлава.**
Адрас рэдакцыі: 210601, м. Віцебск, вул. Гогаля, 17.
Тэл. 37-35-06, 37-28-44.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор ды дакладнасць пададзеных фактаў, цытатаў, гаспадарча-статыстычных даных, уласных іменаў, геаграфічных назваў і іншых звестак. А таксама за тое, што ў матэрыялах пададзены звесткі, якія з'яўляюцца дзяржаўнай ці спецыяльна ахоўваемай законам таямніцай.

Рэдакцыя можа апублікаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункт гледжання аўтара.

Пры перадруку спасылка на «Выбар» абавязковая.

Рукапісы не вяртаюцца й не рэцэнзуюцца.

Бягучы рахунак рэдакцыі № 200700962 у Віцебскім камерцыйным банку (Віцкамбанк). Код (МФО) банка 150801701.

Газета набраная і надрукаваная афсетным спосабам у Віцебскай узбуйненай друкарні імя Камінтэрна: г. Віцебск, вул. Шчарбакова-Набярэжная, 6.

Выдаецца з кастрычніка 1991 г.

Выходзіць штотыднёва па сярэдах

Нумар падпісаны да друку 19.10.1993 г. у 17.15.

Наклад 1500 экз.

Кошт 10 руб.

Вясёлы глобус

—Дарагая, табе варта было б прыгатаваць мне суп для дванаццаці талерак.

—Дарагі, табе так спадабуся мой суп?

—Так, але пакладзенай табою солі рыхтык хапіла б для такой колькасці талерак.

***

Франк нядаўна ажаніўся і скардзіцца сябру, які жанаты ўжо цэлы год: «Мая жонка лічыць, што ў нас яшчэ не ўсё ўладкавана ды хоча купіць пасудамыечную машыну». Сябра адказвае: «Ты можаш радавацца. Вось мая жонка лічыць, што за такую машыну яна выйшла замуж».